

16 okt 2023 -12:22

Gevelrestauratie van het Brusselse Justitiepaleis officieel gelanceerd

Op maandag 16 oktober 2023 werd het officiële startschot gegeven voor de restauratie van de gevels van het Brusselse Justitiepaleis en dit in aanwezigheid van onder meer Mathieu Michel, staatssecretaris voor de Regie der Gebouwen, Vincent Van Quickenborne, minister van Justitie, Ans Persoons, Brussels staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed en Philippe Close, Burgemeester van Brussel. Niet toevallig op deze datum, want het is precies één dag na de 140ste verjaardag van de inhuldiging van het Justitiepaleis (1883).

Vincent Van Quickenborne, minister van Justitie: *"Al bijna 40 jaar staat het Brusselse Justitiepaleis in de stellingen. Voor velen is het symbolisch voor een decennialange stilstand van Justitie. Maar net zoals bij Justitie de kentering is ingezet - met onder andere de digitale transformatie, de uitvoering van de korte straffen en een nieuw Strafwetboek - is dit ook het geval voor het Justitiepaleis. Staatssecretaris Michel en de Regie der Gebouwen hebben de ambitie om het Justitiepaleis in al zijn grandeur te herstellen. Dit verdienen de magistraten, het gerechtspersoneel, de advocaten en iedereen die er dagelijks moet werken. De renovatie is een werk dat jaren in beslag zal nemen, maar dag na dag zullen we vooruitgang merken."*

Mathieu Michel, staatssecretaris bevoegd voor de Regie der Gebouwen: *"Na meer dan 40 jaar niets te hebben gedaan, kan ik tot mijn vreugde zeggen dat vandaag een dag is om nooit te vergeten! Het ijzeren geraamte dat het grootste justitiepaleis ter wereld omhult, zal eindelijk geleidelijk aan worden verwijderd. Het Justitiepaleis, een emblematisch gebouw van onze hoofdstad en ons land, is meer dan een symbool van ons Belgisch erfgoed. Het is een symbool van democratie en van de juiste en eerlijke toepassing van straffen. Het is dan ook onze plicht om het te onderhouden en in al zijn grootsheid aan toekomstige generaties te tonen. Op maandag 16 oktober 2023, de dag na de 140e verjaardag van dit architectonische meesterwerk, ben ik zeer ontroerd dat ik eindelijk het startsein kan geven voor de langverwachte restauratie van de gevels. De steigers die al bijna vier decennia wachten, zullen eindelijk worden gebruikt om de beschadigde stenen te vervangen door originele stenen uit dezelfde groeve. Het ijzeren pantser op de voorgevel, aan de kant van het Poelaertplein, zal vervolgens geleidelijk worden verwijderd. Naast de restauratie van de voorgevel en de vervanging van het metselwerk is het ook de bedoeling om de energieprestaties van het gebouw te verbeteren door onder andere het buitenschrijnwerk (de ramen) te vervangen met het oog op duurzaam energieverbruik (thermische prestaties, warmteoverdracht). Tegen 2024 zal de peristijl aan de Poelaertgevel volledig gerestaureerd zijn. In het verlengde hiervan wordt gewerkt aan de restauratie van de basis van de koepel, waardoor deze fase (fase I) eind 2027 wordt afgesloten. Zoals beloofd zal het Justitiepaleis in 2030 steigervrij zijn! Ik wil met veel enthousiasme alle teams van de Regie der Gebouwen, de architecten van "Perspectiv architecten", Artes, de technische teams en de arbeiders bedanken voor de ongelooflijke hoeveelheid werk die ze hebben verzet sinds dit mooie project echt van start ging. Zij hebben mij gevolgd in mijn vastberadenheid en wil om dit titanenproject aan te pakken. Iedereen die betrokken is bij justitie zal binnenkort kunnen werken in omstandigheden die overeenkomen met het ongelooflijke werk dat ze elke dag doen. De restauratie van het Justitiepaleis is in volle gang. Ik bevestig mijn engagement om alle gevels van het Justitiepaleis te restaureren en het zo uit de steigers te halen voor het tweehonderdjarig bestaan van België. In 2024 zal een belangrijke eerste stap worden gezet, met uitzicht op een gerestaureerde gevel vanaf het Poelaertplein."*

Ans Persoons, Brussels staatssecretaris voor Stedenbouw en Erfgoed: *"Bijna 140 jaar na zijn inhuldiging en 40 jaar nadat de eerste stellingen werden geplaatst, gaan de renovatiewerken aan het Justitiepaleis EINDELIJK van start! We maken vandaag een einde aan een erg vervelende situatie die al te lang*

aansleept en geven dit erfgoed zijn oorspronkelijke grandeur terug! Het Justitiepaleis staat sinds 2008 op de indicatieve lijst van het werelderfgoed. Na de werken kan het volwaardig aanspraak maken op een definitieve inschrijving. Met de volledige steun van het Brussels Gewest kan het zo ook echt Unesco-werelderfgoed worden. Dat zou meer dan verdiend zijn."

Jean-Paul Janssens, voorzitter van het directiecomité, FOD Justitie: *"Het Brussels Justitiepaleis is al 140 jaar een icoon van onze architectuur en het symbolisch hart van onze gerechtelijke diensten. Het is hoog tijd dat dit historisch erfgoed in ere wordt hersteld. De gevelrestauratie verbetert niet alleen het visueel élan maar maakt het gebouw ook structureel sterk en klaar voor de toekomst. Het imago van Justitie versterken, is een continue uitdaging. Het justitiepaleis moderniseren, gaat hand in hand met die ambitie. Dat gebeurt gefaseerd maar de stap die we vandaag zetten, kan alvast tellen. De FOD Justitie en in het bijzonder de directie Buildings & Facilities van Team Support blijven dit project van lange adem nauwgezet opvolgen en de renovatiewerken ondersteunen. Zo kunnen we Justitie echt moderniseren."*

Jan De Moor, Algemeen Directeur Artes Woudenberg: *"Als Artes group zijn we enorm trots om dit project te kunnen uitvoeren! Onze Constructive People zullen met al hun passie en vakkennis de prachtige gevels in natuursteen en houten schrijnwerk restaureren en zo het Justitiepaleis voor de komende 100 jaar te laten schitteren."*

De restauratiewerken aan de gevels gingen deze zomer van start. In een eerste fase, die ongeveer twee jaar duurt, wordt de voorgevel van het Justitiepaleis aan het Poelaertplein gerestaureerd. Deze werken kosten ongeveer 31,7 miljoen euro, btw inbegrepen.

Omdat het Justitiepaleis beschermd is als monument, wordt nauw samengewerkt met de Directie Cultureel Erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de stad Brussel.

Restauratie van de gevel

De voorgevel van het Justitiepaleis, dat gebouwd werd tussen 1866 en 1883, heeft te kampen met slijtage door ouderdom en schade door vochtinfiltraties.

De restauratie omvat de reiniging, de controle en het herstel van steenachtige materialen.

Om het oorspronkelijke uitzicht van het Justitiepaleis te behouden, worden voor het herstel of de vervanging van steenmaterialen op maat gemaakte stenen gebruikt die identiek zijn aan deze uit de originele steengroeven. Voor de gevels is de dominerende steensoort de Comblanchien-steen, die afkomstig is uit de steengroeven van Comblanchien in de Franse Bourgogne-streek. Er werd bij de bouw van het Justitiepaleis gekozen voor deze steensoort omdat deze een hoge drukweerstand bezit, waardoor hij kon gebruikt worden voor de grote overspanning van de centrale portiek. Het Brusselse Justitiepaleis was één van de eerste gebouwen in België waarbij deze steensoort werd gebruikt, net zoals het gebouw

van het Conservatorium in Brussel en het gerechtsgebouw aan de Britselei in Antwerpen.

Voor de bouw van het Justitiepaleis werd naar schatting 60.000 m³ van de Comblanchien-steen gebruikt, wat overeenkomt met minstens 150.000 m² steenoppervlak.

Voor de restauratie van de voorgevel zal ongeveer 400 m³ steen worden vervangen. De steenblokken worden volgens kwaliteit in de steengroeven in Frankrijk geselecteerd en vervolgens in steenkapperijen in België verder verwerkt tot de geschikte vormen.

Het is de bedoeling om zoveel mogelijk de bestaande materialen te behouden; slechts een zeer beperkt deel van de stenen zal volledig vervangen moeten worden.

Om toekomstige waterinfiltraties na restauratie te vermijden, wordt ook grotendeels het voegwerk vernieuwd. Horizontale steenoppervlakten worden voorzien van een bekleding om waterinfiltraties tegen te gaan.

Restauratie van het peristilium en het schrijnwerk en heraanleg van de erekoer

De werken aan de voorgevel van het Justitiepaleis omvatten niet alleen de restauratie van de stenen aan de gevels, maar ook van het buitenschrijnwerk in die zone en van het peristilium:

- Herstellen van de beschadigde zones in het peristilium en het vernieuwen van de afwerkklagen om de oorspronkelijke kleur te herstellen.
- Restauratie en opnieuw schilderen van het buitenschrijnwerk.
- Het voorzien van nieuwe beglazing voor een aantal van de schrijnwerken. Afhankelijk van de ruimtes gaat het om veiligheids- of anti-inbraakglas (hoogbeveiligde ruimtes) ofwel isolatiebeglazing (voor de verwarmde lokalen), waardoor het Justitiepaleis ook energiezuiniger zal worden.

Bovendien wordt de erekoer (voorplein) heringericht en voorzien van een hekwerk naar historisch model.

Er werd een lichtplan voor het Justitiepaleis uitgewerkt dat de esthetische en bouwkundige aspecten van het gebouw in de kijker zal zetten.

Ten slotte is ook de aanpassing van de steigers aan de sokkel van de koepel mee inbegrepen in de werken van de eerste fase. Deze steigers dienen voor de voorbereidende restauratiestudie voor de sokkel en voor de toekomstige werken.

Informatiepanelen

Aan de werfafsluiting langs het Poelaertplein zijn panelen geplaatst om de voorbijgangers te informeren over de historiek van het Justitiepaleis en de werken zelf.

Vervolg van het project

De sokkel van de koepel wordt in een volgende fase gerestaureerd (de koepel zelf werd al in 2003 gerestaureerd). Begin 2024 worden de restauratiestudie en de proefrestauraties voor deze zone opgestart. De werken zelf zijn voorzien tussen 2026 en 2027. Voor deze werken wordt een apart aanbestedingsdossier opgemaakt.

De gevels aan de kant van De Wynantsstraat, de Wolstraat en de Minimenstraat, evenals de gevels aan de binnenkoeren en hellingen, worden in de daarop volgende fasen aangepakt, aansluitend op de werken van de eerste fase.

De bedoeling is om het Justitiepaleis tijdens 2030 (200ste verjaardag van België) steigervrij te maken.

Technische fiche werken fase 1

- Eigenaar: Belgische staat
- Bouwheer: Regie der Gebouwen
- Gebruiker: FOD Justitie
- Oppervlakte voorgevel: ± 22.750 m²
- Studies: PERSPECTIV architecten
- Aannemer werken fase 1: T.M. Artes Woudenberg nv - Artes Roegiers nv
- Kostprijs werken fase 1: 31,7 miljoen euro, btw inbegrepen
- Duurtijd werken fase 1: 400 werkdagen (ongeveer 2 jaar)

[Download de foto's](#)

Regie der Gebouwen
Gulden Vlieslaan 87 / 2
1060 Brussel
België
+32 2 541 65 11
<http://www.buildingsagency.be>

Nele Heerwegh (NL) -Cardoso Nunes
Catherine (FR)
+32 (0)470 13 10 74
+32 (0)495 21 06 86
press@buildingsagency.be